

kunst, die de banden verbreekt met de kerk. Hij is de laatste der laat-gothiekers; zijn beelden staan buiten het leven, zijn bedoeld voor lijdzame rust in donkere kappen, voor de stille aanbidding eener vreemde menigte. Zijn werk is naïef-gevoelig en voornaam.

Hij was geen groot schepper, geen vinder van nieuwe wegen. Krachtig, baanbrekend werk vermocht, noch wenschte hij te maken. Maar hij begreep de ziel der dingen, die hij uit te beelden zocht en wist die aan zijn werk te geven. En daar hij slechts beeldde wat goed was en rein en schoon, werd het tot kunstwerk onder zijn hand, zuiver, bezielend en zegen spreidend kunstwerk voor de eeuwen. Als elk fijnvoelend mensch in vrees voor effect-bejag, uit hij dramatische handeling nimmer door te treffende gebaren, door harts-



FIG. V. DE RUST OP DE VLUCHT NAAR EGYPTIE, DOOR A. DÜRER.

tochtelijke gelaatsteekening of heftige beweging van houding. Zijn nobele kunst staat daarboven. En hij schuwt de leelijkheid zoozeer dat hij zelfs niet in staat is beulen, bespotters van den Christus, Salomés en Judassen, dramatisch-antipathiek te doen zijn.

Eenling onder de Frankische kunstenaars, toonde hij hun in zijn werk de zachte geaardheid zijner Saksische afkomst, het senti-

ment en de voorname bescheidenheid van zijn aristocratischen geest. Zijn beelden, hartstochtloos teeder, staan vreemd-eenzaam in een tijd, doorvloed van het naturalisme, dat uit ons land en Noord-Frankrijk zich over Duitschland had verbreid en de mystiek uit de kerkekunst verdreef. De eenige met wien Riemenschneider mogelijk verwantschap vertoont, is met den ouderen

Jörg Syrlin, die wellicht eenigen tijd zijn leermeester is geweest. *) Deze had zijn werkplaats te Ulm en het is niet onaannemelijk dat de jonge Tyl op zijn gezelle zwerftocht door Beieren ook de Württembergsche grensstad heeft bezocht. Syrlin's figuren zijn evenmin als die van onzen meester krachtig en breed geschetst, maar zijn vrouwen zijn zacht en liefdelijk, zijn mannen ernstig en voornaam. Zij ademen en leven.

Hoofden en handen — vooral de laatste — zijn fijn en zorgvuldig gemodelleerd, maar Riemenschneider overtreft hem in de uitbeelding der

*) De oudere Jörg Syrlin werd omstreeks 1425 geboren en overleed in 1491. Hieronder volgen de jaartallen van Riemenschneider's tijdgenooten ter vergelijking met de zijne (ong. 1464—1531).

Veit Stoss, waarsch. 1439 (?)—1533.

Adam Kraft, ong. 1450—1509.

Peter Vischer 1460—1529.

Jörg Syrlin de J. 1455—1521.